

Дієприкметник – це особлива форма дієслова, яка виражає **ознаку предмета за дією або станом** (дієслівна ознака) і відповідає на питання **прикметника який? яка? яке? які?**
Наприклад: *вивчений (вірш), освітлена (кімната), замерзлі (руки).*

1. Дієприкметник поєднує ознаки:

дієслова

- 1) **вид:** доконаний або недоконаний:
заіржавілий, іржавіючий
- 2) **час:** теперішній або минулий (тільки 2 часи)
- 3) буває активного або пасивного стану:
виконуючий, виконуваний
- 4) може мати **залежні слова** (іменник, займенник або прислівник): *закінчена ними недавно робота*

прикметника

вказує на **ознаку предмета**, відповідає на питання: **який?, яка?, яке?, які?, битий, бита, бите, биті**
узгоджується з іменником (займенником):
наповнена діжка, наповнене серце, наповнені легені
змінюється за родами, числами, відмінками:
збудований будинок, побілені стіни, навислої загрози
у реченні виступає **означенням, частиною іменного присудка**: *Цей звичай збережений лише у гуцулів. Вишита сорочка їй сподобалась.*

! Дієприкметник **відмінюється як прикметник твердої групи.**

Дієприкметниковий зворот

Дієприкметник разом із залежним від нього словом називають **дієприкметниковим зворотом**. У реченні дієприкметниковий зворот завжди виступає **означенням**.

- Дієприкметниковий зворот, який стоїть **після означуваного слова**, на письмі **виділяють комою**: *Чудово блищало небо, засіяне зорями.*
- Дієприкметниковий зворот, що стоїть **перед означуваним словом**, комами на письмі **не виділяють**: *Край моря сонце золотить укриті лісом гори.*
- Часто дієприкметниковий зворот може бути **відділений** від означуваного слова **іншими словами**. У такому випадку зворот теж **виділяємо комами**: *Ходить хмара над березами, блискавками підперезана.*
- Якщо **два чи більше** дієприкметникові звороти стоять **поряд**, то розділові знаки ставимо між ними так само, як між **однорідними членами речення**: *У саду стояв чималий будинок, покритий шифером, оздоблений орнаментом.*

У реченні дієприкметник найчастіше буває **означенням**. Наприклад: *На клуні стовбичив промоклий бусол (Ліна Костенко).* Він виконує також функції іменної частини складеного присудка. Наприклад: *Чорна ніч інкрустована ніжністю. Там три принцеси зачакловані у сивих зморщених бабусь.*

Увага! Дієприкметникові звороти, що відносяться до означуваного слова – **особового займенника** (*я, ти, він, вона, вони, ми, ви*) виділяються комами незалежно від позиції в реченні.

Сповнений любові, я їду по вулиці вузькій. Дніпро, ти в день ясний пливеш, заглиблений в минуле.

Завдання

1. Замініть подані словосполучення двома варіантами словосполучень з дієприкметниковими зворотами – невідокремленими і відокремленими.

Зразок: Земля, яку вмив дощ – *вмита дощем земля; земля, вмита дощем.*

Нива, яку напоїв дощ.

Хмари, які нависли над обрієм.

Земля, яку розбудив перший грім.

Дерева, які вкрились листочками.

Веснянки, які склав народ.

2. Переробіть складні речення на речення з дієприкметниковими зворотами.

Квіти, що принесла мама, поставили на стіл.

Дерева, які посадили учні, зазеленіли навесні.

Сяяла чистотою підлога, яку вимила Марійка.

Твір, який написав учень, високо оцінив учитель.

3. Прочитайте речення. Поясніть розділові знаки.

Лежало в долині місто, **освітлене вогнями.**

Місто, **освітлене вогнями**, лежало в долині.

Освітлене вогнями місто лежало в долині.

4. Розставте розділові знаки.

Біля майстерень стояли трактори націлені моторами в степ.

Перелякані грозою коні зупинились.

Через усе село стеляться городи огорожені тинами.

Тепла ніч прикрашена зірками пропливала над селом.

У церкві святково прибраній пахло степом і ладаном.